

[Økonomiministeren.]

Årsoversigten indeholder som sædvanlig en redegørelse for den økonomiske udvikling her i landet og en vurdering af udsigterne for de kommende måneder. Statsfinanserne og det offentlige byggebudget for indeværende og de to følgende finansår gennemgås i særlige afsnit. Oversigten afsluttes med en analyse af udviklingen i opsparingen i 1950'erne. Afsnittet om statsfinanserne er for et par uger siden tilstillet finansudvalgets medlemmer.

Det er efterhånden blevet en tradition, at årsoversigten søger at beskrive udviklingstendenserne over en længere periode på ét eller flere områder af særlig interesse for den økonomiske politik. Det er i år tilfældet med to så vigtige og interessante områder som de offentlige udgifter og opsparingen.

I afsnittet om statsfinanserne beskrives stigningen i statsudgifterne i de senere år. I sidste halvdel af 50'erne lå den årlige stigningstakt på knap 9 pct.; fra 1960-61 til 1961-62 var der en eksplosiv vækst på 24 pct. og i de to seneste år — sidste og indeværende finansår — en stigning på 15 pct. Årsoversigten søger at vurdere årsagerne til denne meget mærkbare ændring i statsfinansernes udvikling.

Den vigtigste grund til de seneste års stærkere stigning er, at priser og indkomster i samfundet som helhed er steget langt kraftigere i de sidste tre år end tidligere. Dette har forøget statens udgifter til lønninger og sociale ydelser, idet man har reguleret disse i takt med indkomsterne i erhvervene, og det har fordyret varekøb, byggeri og anlæg.

Pris- og indkomstudviklingen kan dog kun forklare knap halvdelen af de sidste tre finansårs udgiftsstigninger. Vedtagelsen af landbrugsordningerne i foråret 1961 betød i sig selv, at udgifterne i 1961-62 forøgedes med hele 5-6 pct. Oversigten fremhæver endvidere, at ændringer i refusionsordningerne mellem staten og kommunerne har medført, at staten har overtaget en del af kommunernes udgifter til folkepension, undervisning, vejvæsen o. s. v. Alene for de fem finansår, man har undersøgt, er virkningen heraf betydelig; statsudgifterne i 1961-62 ville således have været over en kvart milliard kr. lavere, hvis man havde fastholdt refusionsreglerne fra 1956-57. For

kommunerne har betydningen af den stødte fundne forskydning i udgiftsfordelingen været relativt langt større. Denne udvikling rejser interessante problemer om hele balancen i vor offentlige forvaltning. Man må rejse spørgsmålet, om man altid på forsvarlig måde kan lade ét offentligt organ bestemme over kommunernes udgifter, medens et andet — staten — skal betale en meget væsentlig del af udgifterne. Regeringen agter i den nærmeste fremtid at underkaste disse problemer en samlet overvejelse.

Korrigerer man for virkningerne af pris- og indkomststigningen, udvidelsen af landbrugsstøtten og forskydningen i byrdefordelingen mellem staten og kommunerne, står man tilbage med en reel stigningstakt i statsudgifterne på 6-7 pct. i de seneste år. Utvivlsomt vil det undre, at denne stigning er fortsat også siden den i foråret 1962 trufne beslutning om tilbageholdenhed i statens udgiftspolitik. Forklaringen herpå er helt overvejende at finde i, at finansielle dispositioner, der blev truffet inden den finanspolitiske stramning, nu slår igennem. At der ofte forløber en vis tid fra en lovgivnings vedtagelse, til dens økonomiske virkninger har gjort sig gældende i fuldt omfang, har næppe været genstand for tilstrækkelig opmærksomhed før. Vi bør nok i fremtiden søge at danne os et mere detaljeret skøn over de økonomiske konsekvenser af ny lovgivning og disses tidsmæssige fordeling; ellers vil inertien i statsudgifterne også i fremtiden kunne berede os overraskelser. Regeringen har taget skridt til en mere langsigtet planlægning af de offentlige investeringer; byggeprogrammet for de kommende tre finansår er det første resultat. Man burde også komme frem til mere langsigtede budgetter for driftsudgifterne.

I årsoversigtens afsnit om opsparingen giver man et overblik over de oplysninger, der foreligger om opsparingen her i landet i årene fra 1949 til 1960. I første række har man søgt at klargøre, hvem der sparer op: det offentlige, selskaber, institutioner, selvstændige landbrugere, lønmodtagere og de selvstændige i byerhvervene. Under det økonomiske opsving i de sidste år af 50'erne voksede den samlede opsparing i et hurtigere tempo end nationalproduktet. Det skyldtes den kraftige styrkelse af de offentlige finanser, men desuden en svagt stigende op-